

API de procese

shell
ANSI C
POSIX
Win32
Python
Java

Lucrul cu procese in ANSI C

```
fork() // crea proces  
wait() // asteapta procesul sa termine  
waitpid() // asteapta un anumit proces  
system() // executa un program in noua stare de proces
```

Lucrul cu procese in POSIX

```
fork() // crea proces  
wait() // asteapta procesul sa termine  
waitpid() // asteapta un anumit proces  
system() // executa un program in noua stare de proces
```

Lucrul cu procese in POSIX (2)

```
fork() // crea proces  
wait() // asteapta procesul sa termine  
waitpid() // asteapta un anumit proces  
system() // executa un program in noua stare de proces
```

Lucrul cu procese in Win32

```
ProcessID_t ProcessID; // ID-ul procesului  
HANDLE hProcess; // handle-ul procesului  
HANDLE hThread; // handle-ul thread-ului  
HANDLE hThread2; // handle-ul thread-ului 2
```

Lucrul cu procese in Python

```
subprocess.Popen() // crea proces  
subprocess.Popen().wait() // asteapta procesul sa termine  
subprocess.Popen().communicate() // asteapta procesul sa termine si returneaza output-ul
```

Lucrul cu procese in Java

```
ProcessBuilder // crea proces  
ProcessBuilder.start() // executa procesul  
ProcessBuilder.waitFor() // asteapta procesul sa termine
```

Lucrul cu procese in shell

```
fork() // crea proces  
wait() // asteapta procesul sa termine  
waitpid() // asteapta un anumit proces  
system() // executa un program in noua stare de proces
```

Descriptorii de resurse

File descriptor // identificator de resurse
open() // creeaza descriptor de resurse
close() // inchide descriptor de resurse

Ierarhia de procese

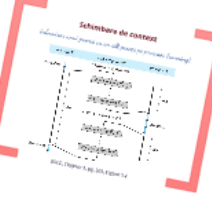
Process // proces
Thread // thread
Process Group // grup de procese
Process ID // ID-ul procesului

Multitasking

Context switch // schimbare de context
Scheduler // program de planificare
Priority // prioritate

Tranzitii intre stari ale unui proces

Running // procesul este in executie
Ready // procesul este gata de executie
Waiting // procesul este in asteptare
Terminated // procesul a terminat

Semnale

Signal // mesaj de comunicare
kill() // trimite un semnal
killpg() // trimite un semnal unui grup de procese
waitpid() // asteapta un proces si returneaza semnalul primit

Resursele unui proces

File descriptor // identificator de resurse
Memory // memorie
Stack // stiva
Heap // heap

Atributele unui proces

Process Control Block (PCB)
Resursele unui proces
Ierarhia de procese
Starea unui proces

Paralelism la nivel de SO

Parallelism // executie simultana
Concurrency // executie aparenta simultana
Multiprocessing // executie simultana pe mai multe procesoare

Planificarea proceselor

Paralelism la executie
Tranzitii intre stari
Schimbare de context
Planificatorul de procese

Planificarea proceselor

Scheduler // program de planificare
Priority // prioritate
Time slice // interval de timp

Probleme in folosirea semnalelor

Signal // mesaj de comunicare
Race condition // situatie in care doua procese acceseaza aceeasi resursa
Deadlock // situatie in care doua procese asteapta unul altuia

Process Control Block (PCB)

PCB // structura de date care descrie un proces
PCB // structura de date care descrie un proces
PCB // structura de date care descrie un proces

Comunicarea interproces

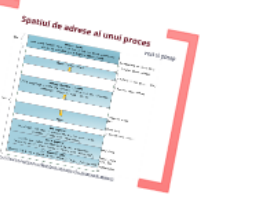
Semnale
Pipe-uri
Memorie partajata
Message passing
Socketi

Program vs. Proces

Program // cod surs
Process // executie
Process // executie
Process // executie

De ce procese?

Parallelism // executie simultana
Concurrency // executie aparenta simultana
Multiprocessing // executie simultana pe mai multe procesoare

Fork si exec in Unix

fork() // crea proces
exec() // executa program

Incheierea unui proces

wait() // asteapta procesul sa termine
waitpid() // asteapta un anumit proces sa termine
system() // executa un program in noua stare de proces

Terminarea unui proces

wait() // asteapta procesul sa termine
waitpid() // asteapta un anumit proces sa termine
system() // executa un program in noua stare de proces

Pipe-uri

Pipe // canal de comunicare
pipe() // creeaza pipe
read() // citeste din pipe
write() // scrie in pipe

Ce este un proces?

Process // executie
Process // executie
Process // executie

Procese

Ce este un proces?
Program si procese
De ce procese?
Spatiul de adrese al unui proces
Tipuri de procese

Tipuri de procese

Process // executie
Thread // thread
Process Group // grup de procese

Crearea unui proces

fork() // crea proces
exec() // executa program

Operatii cu procese

Crearea unui proces
Incheierea unui proces
Terminarea unui proces
Asteptarea unui proces

Asteptarea unui proces

wait() // asteapta procesul sa termine
waitpid() // asteapta un anumit proces sa termine
system() // executa un program in noua stare de proces

Memorie partajata

Shared memory // memorie partajata
shmget() // creeaza memorie partajata
shmat() // adauga proces la memorie partajata

Cuprins

Procese
Stari ale proceselor
Planificarea proceselor
Operatii cu procese
Comunicatia interproces

Suport de curs

OSCE
Capitolul 1 - Procese
Capitolul 2 - Processes and Threads
Capitolul 3 - Process Management
Capitolul 4 - Advanced Process Management
Capitolul 5 - Signals
Capitolul 6 - Process Management
Capitolul 7 - Interprocess Communication

SO Curs 3

Cuvinte cheie

proces
program
ierarhia de procese
PCB
atribute de proces
starea unui proces
descriptorii de resurse
multitasking
context switch
planificator

Message Passing

Message passing // comunicare intre procese
Pipe // canal de comunicare
Socket // punct de comunicare

Socketi

Socket // punct de comunicare
Socket // punct de comunicare
Socket // punct de comunicare

API de procese

SO Curs 3

Procese

Atributelor unui proces

Process Control Block (PCB)
Resursele unui proces
Ierarhia de procese
Starea unui proces

Planificarea proceselor

Paralelism la executie
Transitii intre stari
Schimbare de context
Planificatorul de procese

Procese

Ce este un proces?
Program si procese
De ce procese?
Spatiul de adrese al unui proces
Tipuri de procese

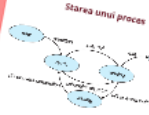
Operatii cu procese

Crearea unui proces
Incheierea unui proces
Terminarea unui proces
Asteptarea unui proces

Comunicarea interproces

IPC (Inter-Process Communication)
Semnale
Pipe-uri
Memorie partajata
Message passing
Sockets

Ierarhia de procese

Multitasking

Procedurile de executie sunt de fapt procese care sunt executate in paralel.
Un proces poate fi executat intr-un anumit timp de procesare.
Un proces poate fi executat intr-un anumit timp de procesare.
Un proces poate fi executat intr-un anumit timp de procesare.

Paralelism la nivel de SO

Un proces poate fi executat intr-un anumit timp de procesare.
Un proces poate fi executat intr-un anumit timp de procesare.
Un proces poate fi executat intr-un anumit timp de procesare.

Planificarea proceselor

Terminarea unui proces

Procesul este terminat din cauza:
- erorii de program
- finalizarii
- expirarii termenului de executie
- intervenției operatorului

Asteptarea unui proces

Procesul poate deveni inactiv din cauza:
- lipsei resurselor necesare
- lipsei datelor necesare
- lipsei resurselor necesare
- lipsei datelor necesare

Procese zombii si orfane

Un proces zombii este un proces care nu este mai executat, dar care nu a fost terminat.
Un proces orfan este un proces care nu are niciun proces parinte.

Pipe-uri

Un canal de comunicare unidirecțional între două procese.
Este folosit pentru comunicarea datelor între procese.

Memorie partajata

Un mecanism de comunicare între două procese care permite accesul comun la o zonă de memorie.

Sockets

Un mecanism de comunicare între două procese care permite comunicarea de date între procese.

Lucrul cu procese in ANSI C

```
fork() // crea proces nou
wait() // asteptarea procesului
```

Lucrul cu procese in POSIX

```
fork() // crea proces nou
waitpid() // asteptarea procesului
```

Lucrul cu procese in POSIX (2)

```
fork() // crea proces nou
waitpid() // asteptarea procesului
```

Lucrul cu procese in Win32

```
Process() // crea proces nou
WaitForSingleObject() // asteptarea procesului
```

Lucrul cu procese in Python

```
subprocess.Popen() // crea proces nou
subprocess.wait() // asteptarea procesului
```

Lucrul cu procese in Java

```
ProcessBuilder // crea proces nou
ProcessBuilder.waitFor() // asteptarea procesului
```

Lucrul cu procese in shell

```
system() // executa comanda in shell
systemv() // executa comanda in shell
```

Descriptorii de resurse

Un descriptor de resurse este un număr care reprezintă o resursă deschisă.

Ierarhia de procese

Un proces poate crea un alt proces, care poate crea un alt proces, și așa mai departe.

Multitasking

Execuția simultană a mai multor procese.

Transitii intre starea unui proces

Procesul poate fi in starea Ready, Running sau Waiting.

Schimbare de context

Procesul este mutat dintr-o stare in alta.

Semnale

Un mijloc de comunicare între două procese.

Probleme in folosirea semnalelor

Probleme de sincronizare și ordine de executie.

Resursele unui proces

Procesul are acces la resursele sistemului și ale procesului parinte.

De ce procese?

Modul de abstractizare a activitatii și organizarea resurselor.

Starea unui proces

Diagrama care arata starea unui proces in timpul executiei.

Paralelism la nivel de SO

Execuția simultană a mai multor procese la nivel de sistem de operare.

Planificarea proceselor

Algoritmi pentru alegerea procesului care urmeaza sa fie executat.

Comunicarea interproces

Moduri diferite de comunicare între două procese.

Process Control Block

Structura de date care descrie un proces in sistemul de operare.

De ce procese?

Beneficiile proceselor și modul de organizare a activitatii.

Spatiul de adrese al unui proces

Diagrama care arata structura adresei memoriei pentru un proces.

Fork si exec in Unix

Modurile de creare a proceselor noi in sistemul de operare Unix.

Incheierea unui proces

Modurile de terminare a unui proces in sistemul de operare.

Pipe-uri

Canale de comunicare unidirecționale între procese.

Program vs. Proces

Diferența dintre un program sursă și un proces executabil.

De ce procese?

Importanța proceselor în sistemul de operare și beneficiile acestora.

Tipuri de procese

Categoriile diferite de procese existente in sistemul de operare.

Crearea unui proces

Modurile de creare a proceselor noi in sistemul de operare.

Operatii cu procese

Modurile de control al proceselor in sistemul de operare.

Memorie partajata

Mechanismul de comunicare între două procese care permite accesul comun la o zonă de memorie.

Ce este un proces?

Definiția și caracteristicile unui proces in sistemul de operare.

De ce procese?

Beneficiile proceselor și modul de organizare a activitatii.

Tipuri de procese

Categoriile diferite de procese existente in sistemul de operare.

Crearea unui proces

Modurile de creare a proceselor noi in sistemul de operare.

Operatii cu procese

Modurile de control al proceselor in sistemul de operare.

Memorie partajata

Mechanismul de comunicare între două procese care permite accesul comun la o zonă de memorie.

Ce este un proces?

Definiția și caracteristicile unui proces in sistemul de operare.

Cuprins

- Procese
- Stari ale proceselor
- Planificarea proceselor
- Operatii cu procese
- Comunicatia interproces

Suport de curs

- OSCE
- Capitolul 1 - Procese
- MCS
- Capitolul 2 - Processes and Threads
- Secțiunea 1
- LSP
- Capitolul 3 - Process Management
- Capitolul 4 - Advanced Process Management
- Capitolul 5 - Signals
- WSP
- Capitolul 6 - Process Management
- Capitolul 11 - Interprocess Communication

Tipuri de procese

Categoriile diferite de procese existente in sistemul de operare.

Crearea unui proces

Modurile de creare a proceselor noi in sistemul de operare.

Operatii cu procese

Modurile de control al proceselor in sistemul de operare.

Memorie partajata

Mechanismul de comunicare între două procese care permite accesul comun la o zonă de memorie.

Suport de curs

OSCE

- Capitolul 3 – Process

MOS

- Capitolul 2 – Processes and Threads
  - Sectiunea 1

LSP

- Capitolul 5 – Process Management
- Capitolul 6 - Advanced Process Management
- Capitolul 9 – Signals

WSP

- Capitolul 6 – Process Management
- Capitolul 11 – Interprocess Communication

Cuprins

Procese

Stari ale proceselor

Planificarea proceselor

Operatii cu procese

Comunicatia interproces

Procese

Ce este un proces?

Programe si procese

De ce procese?

Spatiul de adrese al unui proces

Tipuri de procese

Ce este un proces?

Un program aflat in executie
Instanta a unui program

Abstractizarea actiunii in sistemul de operare

Abstractizare peste procesor

Ce se face si cu ce resurse

Program vs. Proces

pasiv
executabil
date, cod
cale in sistemul de fisiere
imaginea unui proces

activ
memorie & CPU
date, cod, heap, stiva
PID (Process ID)
instanta unui program
resurse
spatiu de adresa

Care este asocierea program - proces?

De ce procese?

Mod de abstractizare a actiunii

Unitatea de lucru in sistemul de operare

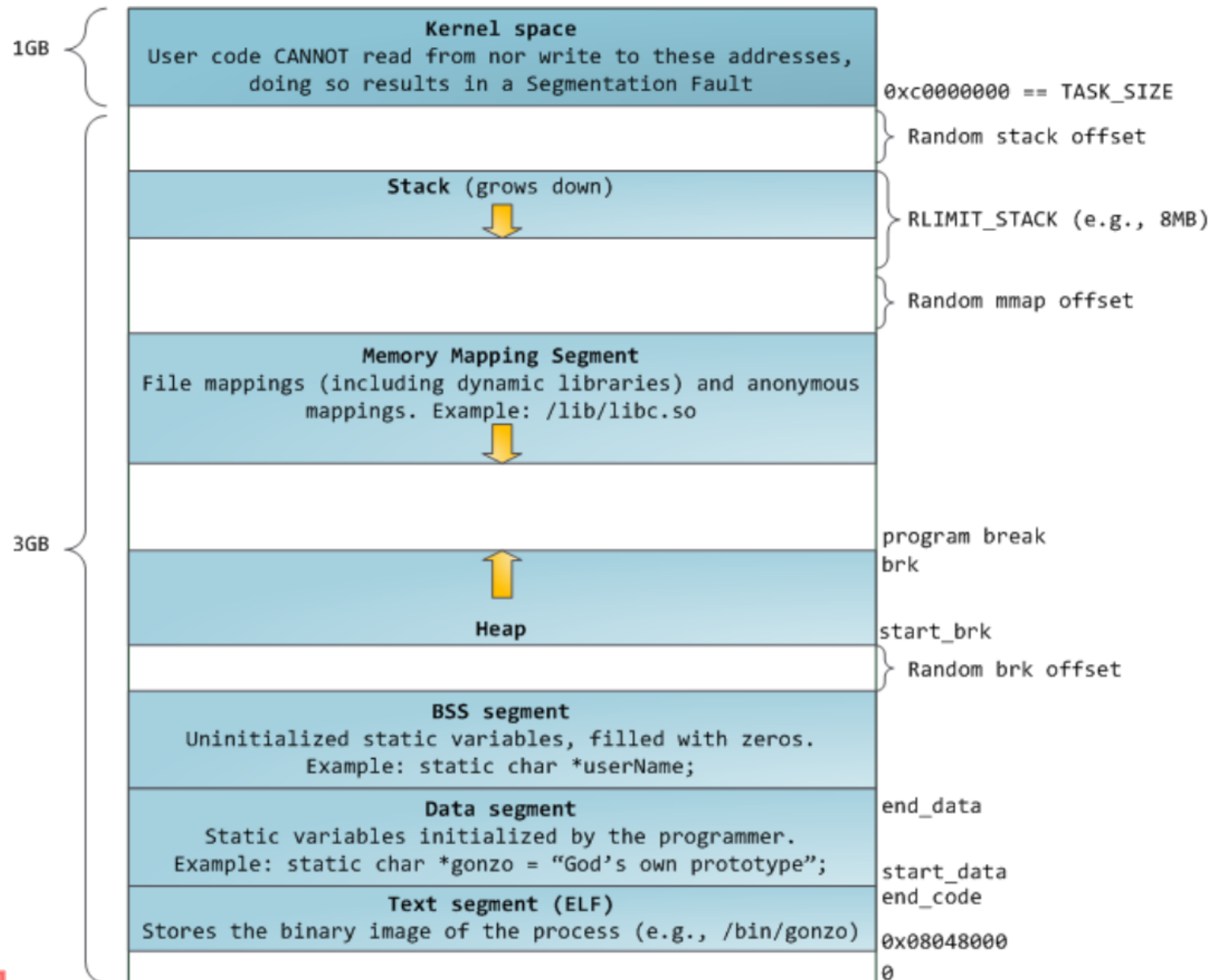
Agregarea resurselor folosite

Abstractizare peste CPU si memorie

Spatiul de adrese al unui proces

vezi si pmap

<http://duartes.org/gustavo/blog/post/anatomy-of-a-program-in-memory>

Tipuri de procese

interactive (foreground)

- interactioneaza cu utilizatorul

neinteractive (background, batch)

- nu interactioneaza cu utilizatorul
- servicii, daemoni

I/O intensive (I/O bound)

CPU intensive (CPU bound)

Atributele unui proces

Process Control Block (PCB)

Resursele unui proces

Ierarhia de procese

Starea unui proces

Process Control Block

PCB

Structura ce descrie procesul si attributele acestuia

- struct `task_struct` in nucleul Linux
- `EPROCESS/KPROCESS` in nucleul Windows

PID

spatiul de adrese (zonele de memorie)

tabela de descriptori de fisier

masca de semnale

informatii de securitate (user id, group id, capabilitati)

referinte la alte procese

informatii de monitorizare si stare

Resursele unui proces

resursele fizice abstractizate in resurse logice

- disc - fisiere
- retea - socketi

operatii cu resurse: deschidere, inchidere, citire, scriere

resursele au un identificator (descriptor) si o stare

private sau partajate cu alte procese

Descriptorii de resurse

file descriptori, handle-uri, tabele

unici la nivelul unui proces (namespace)

- descriptorul 4 din procesul P1 refera altceva in procesul P2
- poate fi valid intr-un proces dar nevalid in altul

Ierarhia de procese

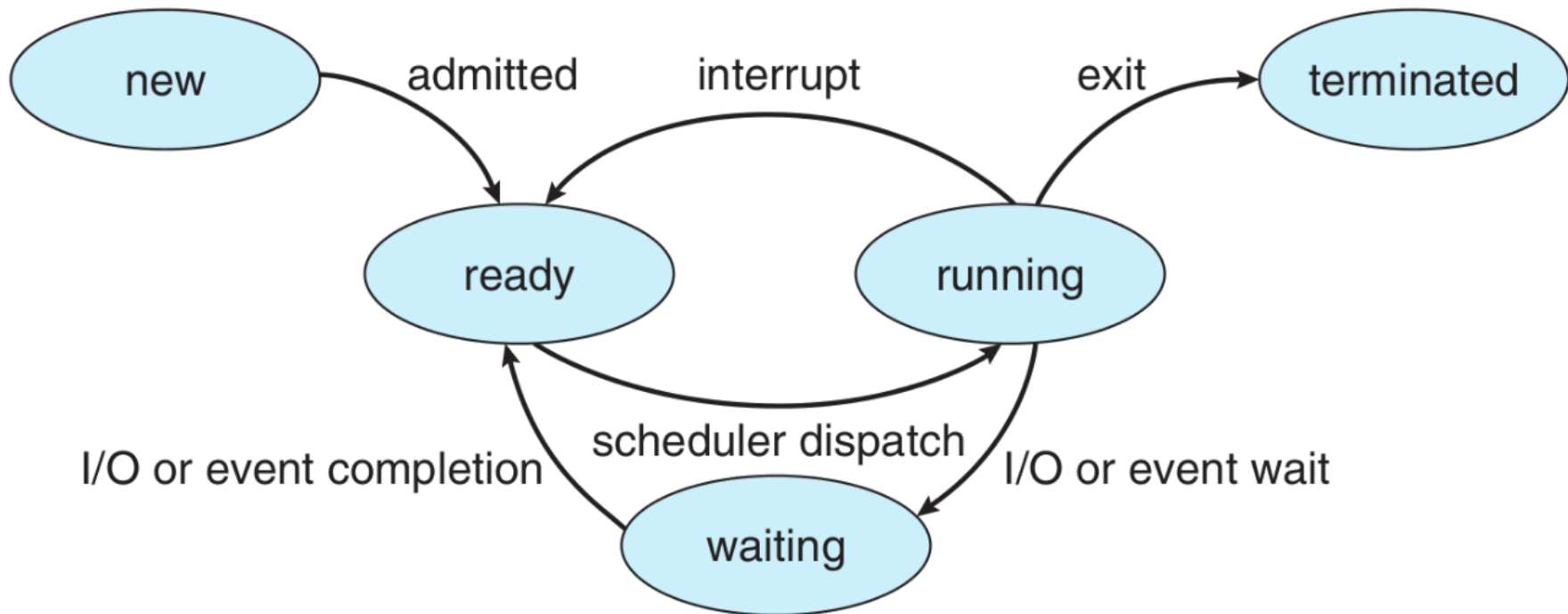
un proces are un proces parinte
un proces are mai multe procese copil

in Unix, init este la radacina ierarhiei de procese

un proces are un PID si un PPID (parent process ID)

pstree, ps -H, Process Explorer

Starea unui proces

OSCE, Chapter 3, pg. 101, Figure 3.2

Planificarea proceselor

Paralelism la executie
Tranzitii intre stari
Schimbare de context
Planificatorul de procese

Paralelism la nivel de SO

mai multe procese la nivelul SO
SO mediaza accesul proceselor la procesor

cu adevarat simultan ruleaza N procese

- N = numar de procesoare

pseudoparalelism: procesele sunt schimbate rapid

paralelism efectiv: sisteme multiprocesor, multicore

Multitasking

procesele sunt schimbate rapid de SO

- cuanta de timp de rulare (time slice)
- la expirarea cuantei, procesul este inlocuit de pe procesor

permite prezenta simultana a mai multor utilizatori

nu este garantata executia completa a unei secvente

- un proces va fi intrerupt la expirarea cuantei

expirarea cuantei declanseaza inlocuirea (schimbare de context)

Tranzitii intre starile unui proces

running -> ready

- expirarea cuantei (time slice)
- proces prioritar

ready -> running

- CPU liber
- primul selectat de planificator

running -> waiting

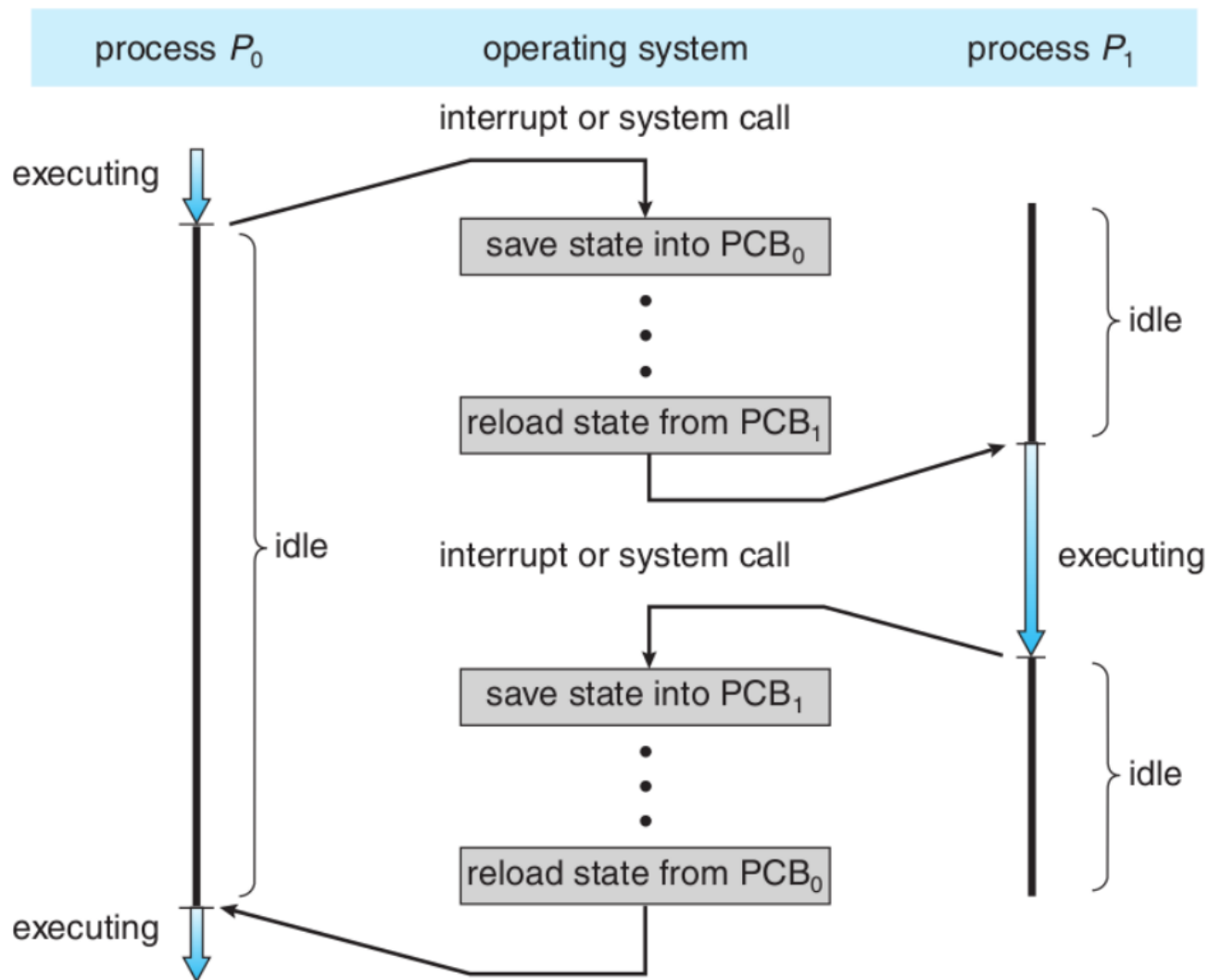
- asteptat dupa eveniment, dispozitiv, lock

waiting -> ready

- rezolvat eveniment de asteptare

Schimbare de context

inlocuirea unui proces cu un alt proces pe procesor (running)

Planificarea proceselor

scheduling, scheduler

subsistem al nucleului SO (process scheduling, process management)

planificarea proceselor pe procesoare

- alegerea celui mai potrivit proces din coada ready
- declansat de o schimbare de context

cele mai potrivite procese

- prioritati
- euristici specifice
- algoritmi de planificare

criterii de planificare

- eficienta, performanta (throughput)
- echitate (fairness)

mai multe in cursul 4 - Planificarea executiei

Operatii cu procese

Crearea unui proces
Incheierea unui proces
Terminarea unui proces
Asteptarea unui proces

Crearea unui proces

dintr-un proces existent

un proces existent (parinte) creeaza un nou proces (copil)

procesul nou are la baza un program/executabil
executabilului i se asociaza resurse dinamice si devine proces
creat cu ajutorul loader-ului (ld-linux.so pe Linux)

input: executabil si argumente

output: un nou proces, resurse noi, un nou PID

Cine este procesul parinte la rulara comenzii ls?

fork si exec in Unix

fork creeaza un proces identic cu primul (o clona)

- procesul parinte si copil sunt identice
- in general au multe resurse partajate
- input: nimic
- output: un nou proces

exec "transforma" procesul copil pornind de la un executabil

- resursele sunt acum unice fiecarui proces
- procesul "transformat" are un alt spatiu de adresa
- acum se invoca loader-ul
- PID-ul procesului nu se schimba
- input: executabil cu argumente
- output: actualizarea resurselor procesului

Incheierea unui proces

procesul isi incheie executia

- decizie a procesului
- ajunge la finalul programului (finele lui main)
- se apeleaza `exit()`

input: valoare de retur

output: proces incheiat, nu mai exista in sistem

Terminarea unui proces

procesul este terminat de alta entitate

- nucleul SO
- un alt proces
  - primirea unui semnal (Unix)
  - primirea unei exceptii (Windows)

CTRL+C, End Task, Segmentation Fault, Division by Zero etc.

- transmiterea unui semnal sau a unei exceptii

input: PID, cauza

output: proces inexistent in sistem

Asteptarea unui proces

procesele isi sincronizeaza executia

- un proces asteapta incheierea altui proces
- "waiting for another process"

dupa incheierea unui proces, exista informatii remanente

- modul in care s-a incheiat procesul (valoarea de retur)

functiile de asteptare ofera informatiile remanente

input: PID-ul procesului asteptat

output: informatii remanente dupa incheierea procesului

Procese zombie si orfane

un proces copil este asteptat de un proces parinte

probleme:

- parintele moare
- copilul moare inainte sa il astepte parintele

proces zombie

- proces care a murit inainte sa fie asteptat
- ramane in starea zombie pana la asteptare (wait)
- este nevoie de informatie reziduala (valoarea de retur)

proces orfan

- proces caruia i-a murit parintele
- procesul este adoptat de init

API de procese

shell
ANSI C
POSIX
Win32
Python
Java

Lucrul cu procese in shell

creare: ls, mv, top, ifconfig

incheiere: dupa incheierea comenzii

asteptare: implicit, shell-ul se blocheaza

- operatorul & (run in background)

terminare: kill sau CTRL+C, CTRL+Z, CTRL+\

Care este relatia de rudenie intre shell si procesele create?
Ce face comanda "exec ls"?

Lucrul cu procese in ANSI C

```
system("ps -u student");
```

```
FILE *f = popen("ps -u student", "r");  
pclose(f);
```

- nu e ANSI, e POSIX, dar are suport si pe Windows

Lucrul cu procese in POSIX

fork si exec

```
pid = fork();
switch (pid) {
    case -1: /* fork failed */
        perror("fork");
        exit(EXIT_FAILURE);
    case 0: /* procesul copil */
        execlp("/usr/bin/ps", "ps", "-u", "student", NULL);
    default: /* procesul printe */
        printf("Created process with pid %d\n", pid);
}
```

fork e apelat o data si se intoarce de doua ori

- intoarce 0 in copil
- PID-ul procesului copil in parinte
- Cum afla procesul copil PID-ul parintelui?
- Ce face procesul parinte cu PID-ul copilului?

Lucrul cu procese in POSIX (2)

```
exit(EXIT_SUCCESS);
```

```
kill($PID, SIGTERM);
```

```
pid = wait(&status);
```

```
pid = waitpid(-1, &status, 0); /* echivalent */
```

Lucrul cu procese in Win32

```
PROCESS_INFORMATION pi;  
CreateProcess(NULL, "notepad", NULL, NULL, ..., &pi);
```

- nu exista fork si exec (separat) pe Windows

```
exit(0);
```

```
TerminateProcess(pi.hProcess, 123);
```

```
WaitForSingleObject(pi.hProcess, INFINITE);  
GetExitCodeProcess(pi.hProcess, &retValue);
```

Lucrul cu procese in Python

subprocess module

```
subprocess.call(["ps", "-u", "student"])
```

```
p = subprocess.Popen(["ps", "-u", "student"],  
    shell=True, bufsize=bufsize,  
    stdin=PIPE, stdout=PIPE, stderr=PIPE, close_fds=True)  
(child_stdin,  
 child_stdout,  
 child_stderr) = (p.stdin, p.stdout, p.stderr)
```

Lucrul cu procese in Java

ProcessBuilder

```
ProcessBuilder builder = new ProcessBuilder("ps", "-u", "student");
```

```
Process p = builder.start();
```

```
InputStream is = p.getInputStream();
```

```
OutputStream os = p.getOutputStream();
```

echivalent cu subprocess (Python) si popen()

Comunicarea interproces

IPC (Inter-Process Communication)

Semnale

Pipe-uri

Memorie partajata

Message passing

Socketi

Semnale

doar pe Unix; pe Windows - exceptii

notificarea unei situatii neprevazute

un semnal este transmis de un proces sau de kernel altui proces

identificat printr-un numar
kill -l

handler de tratare a semnalului

- de multe ori, in mod implicit, handler-ul este "omoara procesul"

Probleme in folosirea semnalelor

semnalele vin asincron fata de executia procesului

- handlerele de semnal sunt rulate asincron
- procesul poate fi intrerupt in puncte aleatoare
- conditii de cursa (race conditions)

in semnale nu se pot apela functii reentrante

- malloc
- definitii pentru reentrante in cursul 8 - Thread-uri

apelurile blocante (read, write) pot fi intrerupte

- trebuie reluat apelul
- `errno == EINTR`

Pipe-uri

comunicare simpla intre procese inrudite
pipe = buffer la nivelul nucleului

operatii de open, read, write, close

un pipe = 2 file descriptori (unul de citire, unul de scriere)

- un proces scrie un proces citeste

implementarea operatorului | (pipe)

pipe-uri cu nume (FIFO)

- intrare in sistemul de fisiere
- comunicare intre procese neinrudite

Memorie partajata

bucati din spatiul de adrese al mai multor procese refera acelasi spatiu de memorie fizica (RAM)

accesul se face pe bază de pointeri (adrese)

- nu e nevoie de apeluri de sistem pentru acces

avantaj: rapida

dezavantaj: necesita sincronizare

Message Passing

formatarea datelor ca mesaje cu sursa si destinatie
multe biblioteci (in diverse limbaje) pentru message passing

util in medii distribuite

livrare directa procesului
livrare indirecta intr-un mailslot

operatii de tipul send/receive
• sincrone sau asincrone

Socketi

comunicare in retea (BSD sockets)
comunicare locala (Unix sockets)

socket API: socket, connect, listen, send, recv

comunicare de tip "teava": byte stream

Cuvinte cheie

proces

program

ierarhia de procese

PCB

atribute de proces

starea unui proces

descriptori de resurse

multitasking

context switch

planificator

crearea unui proces

terminarea unui proces

asteptarea unui proces

fork

exec

CreateProcess

IPC

semnale

pipe-uri